

אתיקה מקצועית

רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

לשכת עורכי הדין | הוועד המרכזי | גליון 11 | דצמבר 2004

ייצוג קבלנים בהסכמי מכר דירות

דרור ארד-אילון | עו"ד | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

בגיליון זה משנה הרבעון "אתיקה מקצועית" את פניו. אולם תוכנו לא נשתנה: קציר האומר של ועדת האתיקה על שלוחותיה ושל ועדת שכר טרחה.

בתקופה האחרונה רבים הנושאים העקרוניים שועדת האתיקה בוחנת. אחד מהם היה ייצוגם של קבלנים על-ידי עורכי דין בסכסוכים עם רוכשי דירות. כידוע, כללי לשכת עורכי הדין (ייצוג בעסקאות דירות), התשל"ז-1977, קובעים שעורך דין של הקבלן בעסקה לרכישת דירה לא ייצג את רוכש הדירה בעסקה. אכן, הוא רשאי לטפל ברישומה על-שם הרוכש בנאמנות לו, ואף לקבל ממנו תשלום - אולם הוא אינו רשאי לייצגו.

אבל האם יכול עורך הדין של הקבלן המטפל ברישום בנאמנות לרוכש לייצג את הקבלן נגד הרוכש? עניין זה העסיק את ועדות האתיקה תקופה ממושכת, ונשמעו דעות לכאן ולכאן. אכן, עלה החשש, שהרוכש לא ער להבדל בין "נאמנות לעניינו" לבין "ייצוג", ותדמיתו של המקצוע נפגעת, כשאדם ששילם לעורך דין עבור שירות (רישום דירה), וחותר לו על יפיו כוח, יגלה בהמשך שאותו עורך דין מייצג את יריבו (הקבלן) בקשר לאותה עסקה (למשל, בתביעת ליקויי בניה).

הפתרון שמצאה ועדת האתיקה הארצית, מבוסס על יידוע ברור ומפורש מראש של הלקוח באשר למערכת היחסים עם עורך הדין. כך, כדי שעורך הדין של הקבלן יהיה רשאי לייצג את הלקוח, צריך להיות ברור ששכר הטרחה ישולם לעורך הדין על-ידי הקבלן, ותמורת המחיר שהוא משלם, יקבל הלקוח לא רק הדירה אלא גם את הרישום. קרי: הרישום יהפוך להיות אחת מהתחייבויותיו של הקבלן לרוכש. כמו-כן, בהסכם המכר יאמר במפורש שעורך הדין מייצג את הקבלן, ושהרוכש רשאי להיעזר בייצוג נפרד. יפוי הכוח שיקבל עורך הדין מהלקוח יוגבל לביצוע הרישום.

ברור, שהסדר זה אינו מתיר לעורך דין לייצג את הקבלן נגד הרוכש אם יש לו ניגוד עניינים ספציפי (למשל, כאשר הלקוח טוען שהקבלן לא מילא את התחייבותו לביצוע הרישום). כמו-כן אין בו כדי לשחרר את עורך הדין מהחובה לפעול בנאמנות להשלמת רישום זכויותיו של הרוכש (כמפורט בכללי לשכת עורכי הדין). מטרתו של ההסדר היא למנוע מגבלה מלאכותית על עורכי דין, שמנועים מלתת שירות מקצועי ללקוח קבוע, בלי שהדבר משרת תכלית ראויה.

עורכת ד"ר לימור זר גוטמן, עו"ד | יו"ר ועדת האתיקה הארצית דרור ארד-אילון, עו"ד
המערכת רח' דניאל פריש 10, תל-אביב 64731 | טל: 03-6918691 פקס: 03-6918696

מאמרי המערכת: ■ ייצוג קבלנים בהסכמי מכר דירות ■ הבטחת תשלום שכר הטרחה - חלק א'
הנחיות והחלטות: ■ ועדת אתיקה ארצית ■ ועדת ייעוץ לענייני פרסומת ■ ועדת שכר טרחה

החלטה נוספת המופיעה בגיליון זה עוסקת במצב בו עורך הדין כבר מטפל ברישום עבור הקונה לפי כלל 5, דהיינו לא התקיימו התנאים של ההחלטה הראשונה. השאלה כאן היא ממתי משוחרר עורך הדין של הקבלן לפעול גם נגד קונה הדירה? במקרה כזה יוכל עורך הדין לייצג את הקבלן נגד הקונה בתביעות שאינן נוגעות לרישום. רק לאחר שהרישום בוצע, ונאמנותו של עורך הדין לקונה מולאה והסתיימה. גם כאן, אין בהחלטה כדי להתיר ייצוג בניגוד עניינים שיחול ויקום במקרה ספציפי הגם שתנאי ההחלטה יתקיימו.

עניין אחר שהוועדה עסקה בו נגע לחיסיון עורך-דין לקוח. במקרה אחד ביקש בא-כוחה של אישה, המצויה בסכסוך כספי במסגרת תביעת מזונות, לזמן את עורך הדין הפלילי של בעלה כדי לברר את שכרו, כאינדיקציה למקורות ההכנסה של הבעל. בית הדין הרבני העליון הפנה את הבקשה לוועדת האתיקה כדי שתחווה את דעתה האם יש לחייב את עורך הדין להשיב.

לבקשה זו פנים לכאן ולכאן. מצד אחד: הכל כשרים לעדות, ולא ברור אם החיסיון חל על גובה שכר הטרחה - האומנם זהו מידע הקשור "קשר ענייני לשירות מקצועי" (סעיף 48(א) לפקודת הראיות [נ"ח]; סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961)? מצד שני, הדבר מעמיד את עורך הדין בדילמה בלתי-נסבלת, שכן הוא נדרש להעיד בעניין העלול לפגוע בלקוחו ולהעמיד במבחן את נאמנותו ללקוח. ומן הצד השלישי, החשש מפני חשיפת שכר הטרחה, עלול לגרום לאדם המצוי בסכסוך כספי אזרחי, להימנע מפניה לייצוג משפטי (בעניין פלילי או אחר). ועדת האתיקה סברה, שהאינטרס השלישי - חופש ההתקשרות והזכות לייצוג משפטי - מכריע את הכף, ולפיכך עורך דין המוזמן להעיד בעניין זה אינו רשאי לחשוף פרטים על ההסכמים הכספיים שלו עם הלקוח (אלא אם הלקוח מסכים, כמובן).

שתי ישיבותיה האחרונות של המועצה הארצית עסקו בהמלצות של תת הוועדה לרוויזיה באתיקה. הצעה אחת, היתה שיש לקבוע טענה מקדמית בהליכי בתי הדין למשמעת, כאשר מתגלה שיהיו הגורם אי-צדק בהגשת הקובלנה (ראו דבר היו"ר בגליון מספר 8) המועצה הארצית קיבלה את ההמלצה, והטילה על ועדת הרוויזיה להציע הסדר משלים של התיישנות.

בישיבה נפרדת נדונה המלצת ועדת הרוויזיה לבטל את כלל 37(ב) לכללי האתיקה האוסר מגע עם עדי הצד שכנגד. לאחר דיון סוער במועצה הארצית, הוחלט שהנושא מחייב ליבון נוסף, ושמיעת עמדות של ועדות הלשכה השונות הנוגעות בדבר, כדי להעמיד בפני המועצה הארצית ראייה רחבה של הנושא.

על שולחנה של ועדת האתיקה מצויים נושאים עקרוניים רבים נוספים, שיובאו בפניכם בגיליונות הבאים של ביטאוננו המחודש.

הבטחת תשלום שכר הטרחה חלק ראשון

ד"ר לימור זר-גוטמן | עורכת

בגיליון מספר 5 עמדתי על חשיבותו של הסכם שכר טרחה מפורט בכתב ככלי למנוע מחלוקות עתידיות. דוגמא למחלוקת עתידית שיש בכוחו של הסכם בכתב למנוע היא בנושא קבלת שכר הטרחה - כיצד יוכל עורך הדין לקבל את אשר מגיע לו במקרה בו הסתיים הטיפול בתיק או במקרה בו הסתיים הייצוג בטרם סיום התיק. במצב הנוכחי של שוק תחרותי על רקע מיתון מתמשך במשק מתקשים עורכי דין רבים לגבות את שכר טרחתם מהלקוח והם נאלצים להגיע עד להתדיינות משפטית אדברסרית מול מי שעד

אתמול היה לקוח. ברשימה להלן אראה כי הגשת תביעה נגד הלקוח צריכה ויכולה להיות האמצעי האחרון להבטחת תשלום שכר הטרחה הואיל ותכנון מראש כבר בשלב עריכת הסכם שכר הטרחה יכולה למנוע לפחות חלק מהתביעות.

כפי שהסכם שכר הטרחה מתייחס לשכר במקרה שיושלם הטיפול בתיק כך עליו להתייחס לאפשרות של הפסקת הייצוג בטרם הושלם הטיפול. במקרה של הפסקת ייצוג כאשר הסכם שכר הטרחה קובע באופן ברור מה השכר שישולם במקרה של הפסקת ייצוג, נטיית הפסיקה היא לאכוף הסכמים אלו, בכפוף לדיני החוזים, כך שעורך הדין זכאי לפי מה שנקבע בהסכם ללא קשר לכמות העבודה שבוצעה בפועל. הסכם שכר הטרחה יכול גם לקבוע תשלום של מקדמה שלא תוחזר בשום מקרה.

במקרים בהם שכר הטרחה אינו נקבע לפי הצלחת הטיפול, שאז יש לחכות לסיומו ורק אז לגבות, מומלץ לקבוע בהסכם "תחנות של תשלומים" לפי לוח זמנים או לפי התקדמות העבודה בתיק. בדרך זו מחויב הלקוח לשלם לעורך הדין כתנאי להמשך הטיפול ועורך הדין לא ימצא עצמו בפני שוקת שבורה לאחר שהשקיע כבר שעות עבודה מרובות בתיק. בית המשפט בת.א. (תא-יפו) 59207/00 **פרופ' יובל לוי נ' רובינשטיין** קבע שמצב בו מגלה הלקוח רק בסיום הטיפול כמה עליו לשלם אינו ראוי.

חשוב לקבוע בהסכם את זכותו של עורך דין לגבות את שכרו מכספים של הלקוח הנמצאים בידי או שעתידיים להתקבל. הפסיקה שללה מעורכי הדין את זכות הקיזוז לפי הדין (ראו: ע"פ 1075/98 **מ"י נ' אופנהיים**, פ"ד נד (1) 303; א. בומבר "הפעלת זכות הקיזוז ע"י עו"ד לאור המצב המשפטי הנוכחי" **עט ואתיקה** 61 (אפריל 2001) ע' 1). כך שהדרך היחידה העומדת לעורכי הדין היא לקבוע את זכות הקיזוז בהסכם. (ראו: החלטה מספר: את 51/03 המופיעה בגיליון זה) ההסכם יכול לקבוע את הזכות לקזז גם מכספי הלקוח שיתקבלו בתיק אחר בו מטפל אותו עורך דין (ראו: **עט ואתיקה** 28 (מרץ 1993)).

כאשר מדובר בגמלה של הביטוח הלאומי עורך הדין אינו יכול לקזז את שכר טרחתו ישירות ממנה. בבג"צ 291/86 **בן יעקב, עו"ד נ' המל"ל**, פ"ד מא (1) 449 נקבע שלפי חוק הביטוח הלאומי "זכות לגמלת כסף אינה ניתנת להעברה, לערבות או לעיקול בכל דרך שהיא..". מסיבה זו המוסד לביטוח לאומי מעביר את הגמלה ישירות לזכאים ולא באמצעות עורך דינם.

הטלת עיקול על כספים המגיעים ללקוח בתיק בו טיפל עורך הדין לא תועיל מקום שכבר קיימים עיקולים על הלקוח. הכלל הוא שעורך הדין, שבזכות עבודתו התקבלו כספים אלו, הוא ככל נושה אחר ואין לו עדיפות על פני נושים אחרים של לקוחו. ראו: **עט ואתיקה** 63 (ספטמבר 2001) ע' 2.

במידה ועורך הדין יודע כבר בתחילת הטיפול על קשייו הכלכליים של הלקוח מומלץ להטיל שעבוד רשום על הכספים העתידיים להתקבל בתיק. רק שעבוד כזה ייתן לעורך הדין עדיפות על-פני הנושים האחרים כאשר יתקבלו הכספים. אמצעי זה מגן גם במצבים בהם עוזב הלקוח את עורך הדין סמוך למועד קבלת הכספים במטרה להימנע מתשלום שכר הטרחה. לדעתי, זהו האמצעי היעיל ביותר הקיים היום להבטחת שכר טרחה. עורכי דין המייצגים תובעים בנזיקין עושים שימוש תדיר בכלי זה. כמובן, שלא בכל תיק מוצדק להטיל שעבוד וכי הדבר תלוי בהיקף העבודה שצפוי עורך הדין להשקיע ובגובה הסכומים העתידיים להתקבל.

דרך נוספת שבה ניתן להבטיח את תשלום שכר הטרחה אינה נעוצה בהסכם שכר הטרחה אלא בהתנהגות האתית של עורך הדין המייצג לקוח שחויב בתשלום. עורך דין זה חייב להעביר את הכספים לעורך דינו של הצד שכנגד ולא ישירות לצד שכנגד. עם זאת, כאשר התשלום מבוצע על-ידי הלקוח עצמו, והוא שולח ישירות את השיק לצד שכנגד, אין כל דרך למנוע זאת ממנו. ראו: **עט ואתיקה** 28 (מרץ 1993).

בגיליון הבא אעסוק בדרכים נוספות להבטחת שכר הטרחה בכללם זכות העכבון, פניה ללשכה בבקשה למינוי בורר והגשת תביעה נגד הלקוח.

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

עורך דין של הקבלן מול רוכש הדירה

שאלתא ■ מתי יוכל עורך הדין של הקבלן להמשיך ולייצגו בסכסוך עם רוכש הדירה?

החלטה ■ 1. בהתקיים התנאים המצטברים שיפורטו להלן, רשאי עורך הדין של הקבלן לייצג את הקבלן בסכסוך שיש לו עם רוכש הדירה.

א. שכר טרחתו של עורך הדין בעניין הרישום לא ישולם על-ידי הרוכש.

ב. מחיר הדירה יכלול גם את התחייבות הקבלן לטפל בענייני רישום הזכויות על שם הרוכש.

ג. יובהר בחוזה המכר כי עוה"ד של הקבלן מייצג את הקבלן בלבד וכי הרוכש רשאי להיות מיוצג על-ידי עורך דין מטעמו.

ד. יפוי הכח שניתן ע"י הרוכש יוגבל לצורך רישום הזכויות.

2. אין בעמדה זו כדי להתיר ייצוג בניגוד אינטרסים, אם יתקיים כזה, במקרה ספציפי. [החלטה מספר 71/00 את

עורך דין של הקבלן שטיפל עבור הרוכש ברישום הרכישה

שאלתא ■ האם עורך הדין של הקבלן שכבר טיפל עבור הרוכש ברישום הרכישה יכול לאחר מכן לייצג את הקבלן בתביעה על ליקויי בניה שהגיש אותו רוכש.

החלטה ■ 1. החל מהמועד בו רשם עורך הדין את הזכויות בדירה על-שם הרוכש, ותמה חובת הנאמנות כלפי הרוכש החל ממועד זה הוא יהיה רשאי לייצג את הקבלן - לקוחו גם בתביעות הקשורות לדירה ולרוכש, שאינן קשורות לרישום.

2. אין בעמדה זו כדי להתיר ייצוג בניגוד אינטרסים אם יתקיים כזה במקרה ספציפי. [החלטה מספר 130/02

מעמד עורך דין חבר בית דין משמעת שהוגשה נגדו תלונה

הנושא מצוי בטיפולם של יושבי ראש בתי הדין המשמעתי. המדיניות הנוהגת כיום היא כדלקמן:

א. במקרה של הגשת קובלנה לבית דין, הנילון מושעה מפעילותו השוטפת בבית הדין.

ב. במקרה של פתיחת חקירה משטרתית, וכשנתברר הדבר במזכירות בית הדין, תישקל המשך פעילותו של הנחקר, עפ"י נושא החקירה.

ג. בהקשר להגשת תלונה לרשויות האתיקה של הלשכה, כל עוד התלונה לא הפכה לקובלנה אין לה השפעה על תפקודו של הנילון.

עורך דין החבר בועדה למינוי שופטים

שאלתא ■ האם האיסור הקבוע בסעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין לפיו, עורך דין החבר בועדה למינוי שופטים לא יכול לייצג בפני בית משפט, בית דין דתי או בבית דין לעבודה, כל עוד הוא חבר בועדה, חל על כל עורכי הדין במשרד שלו?

החלטה ■ על פי לשונו של סעיף 53 לחוק, המינוי של חבר הועדה לבחירת שופטים הינו מינוי אישי והמגבלה חלה על עורך הדין החבר בלבד ואינה חלה על עורכי דין אחרים במשרדו. [החלטה מספר 65/03 והחלטה מספר 112/03

קיזוז ועכבון

עובדות ■ הלקוח הפסיק את הייצוג ומסרב לשלם לעורך הדין שכר טרחה. עורך הדין קיזז את שכר הטרחה מכספים אותם גבה עבור הלקוח.

שאלתא ■ האם בנסיבות האמורות מותר היה לעורך הדין לערוך קיזוז?

החלטה ■ לא, לפי כלל 40 לכללי האתיקה אין לקיזז כספי לקוח ללא הסכמה מפורשת של הלקוח. כאן לא ניתנה הסכמת הלקוח. הדרך הנכונה לפעול היא לפי סעיף 88 לחוק לשכת עורכי הדין הקובע את זכות העכבון שיש לעורך הדין. [החלטה מספר: את 51/03]

סרוב לקוח לקבל כספים

עובדות ■ לקוח שיוצג על-ידי עורך הדין בתביעת נזיקין אינו מוכן לקבל את פסק הדין שניתן בעניינו ולא את הכסף ששלחה חברת הביטוח. כיום ישנו בחשבון נאמנות הפקדונות של המשרד סכום כסף. שיק ששלח עורך הדין ללקוח על סכום זה הוחזר על-ידו. בנוסף יש בידי עורך הדין המחאה לפקודת הלוקוח מחברת הביטוח שגם אותה מסרב הלוקוח לקבל.

שאלתא ■ מה ראוי כי עורך הדין יעשה שעה שהלקוח אינו מוכן לקבל תשלומים המגיעים לו (בין אם על מכוח פסק דין, ובין אם מסיבות אחרות).

החלטה ■ 1. על עורך הדין להפקיד את הכספים שכבר התקבלו בחשבון נאמנות נפרד ולהשקיעם בהתאם להוראות כלל 41(ב) לכללי האתיקה.
2. לגבי המחאה, ככל שהלקוח יסרב לקבל אותה, יש להחזירה לחב' הביטוח עם הודעה שהלקוח סרב לקבל המחאה. [החלטה מספר את 104/03]

הערת העורכת ■ נושא טיפול בכספי פקדונות הוא בעל חשיבות עליונה במערכת היחסים שבין עורך הדין ללקוח ומהווה נדבך חשוב באמון שהציבור רוכש לעורכי הדין. חובת הנאמנות ללקוח מוסיפה להתקיים גם במצב בו מסרב הלוקוח לקבל כספים המגיעים לו. כלל 41(ב) לכללי האתיקה קובע ברורות כיצד על עורך הדין להשקיע כספים בנאמנות כאשר לא נתקבלו, תוך זמן סביר, הוראות בקשר להשקעתם.

ייעוץ משפטי באמצעות הטלוויזיה

שאלתא ■ האם ועדת האתיקה מוצאת פסול בשידור תוכנית טלוויזיה, אשר תכלול, בין היתר, התייעצויות עם עורכי דין בפומבי.

החלטה ■ 1. בתוכנית לא יינתן ייעוץ משפטי פרטני. יש להקפיד להבהיר במהלך התוכנית, כי התשובות לשאלות אינן מהוות ייעוץ, אלא דיון כללי בשאלות העולות מן הסוגיות, ודיון כזה אינו מהווה בשום פנים ואופן תחליף לייעוץ מסודר על ידי עורך דין.
2. פרסום שמות עורכי הדין ייעשה בהתאם לכללי הפרסומת הקבועים בתקנות.
3. עורכי הדין המשתתפים בתוכנית לא יקבלו כל תשלום מן הצופים. [החלטה מספר את 129/03]

חסיון: האם חייב עורך דין המייצג אדם בערכאה אחת לדווח לערכאה אחרת על גובה שכר הטרחה שקבל

עובדות ■ בתביעה למזונות שהוגשה נגד הלוקוח מבקשת אשתו לחקור את עורך הדין המייצג את הבעל/הלוקוח בערכאה אחרת בתביעה אחרת (שלא נגד האשה), כדי להקיש משכר הטרחה שמקבל עורך הדין על יכולתו הכלכלית של הבעל ביחס לתביעת המזונות.

שאלתא ■ האם ניתן לחייב עורך דין המייצג אדם בערכאה אחת, לדווח לערכאה אחרת על גובה שכר הטרחה שמקבל?

החלטה ■ כאשר עורך דין מוזמן להעיד בהליך משפטי הוא אינו רשאי לתת פרטים על ההסכמים הכספיים שלו עם הלקוח, שכן בכך הוא פוגע בסודיות ובנאמנות הלקוח. להשקפת הועדה, יש חשיבות בהגנה על חופש ההתקשרות של לקוחות עם עורכי דין באופן שלא תפגע הנכונות של אדם לבחור בייצוג משפטי במקום שהוא נזקק לו, ולהיחשף בפני עורך דינו ללא חשש. [החלטה מספר את 139/04]

חסיון: האם חל גם על התקשרויות בין עורך הדין למי שחשב לשכור את שירותיו אך לא עשה כן

עובדות ■ עורך דין זומן להעיד מטעם התביעה בהליך פלילי המתנהל נגד פלוני. פלוני טוען שעורך הדין ייצג אותו בעניין בו מתבקשת העדות וכי הוא מסרב לוותר על החסיון. עורך הדין טען בבית המשפט "הנאשם לא היה לקוח שלי, הנאשם דיבר איתי על רצונו להיות לקוח שלי, לשכור את שירותי, קבע איתי עשרות פגישות אך לא התייצב ובפועל לא טיפלתי בענייניו המקצועיים". אף אחד מהצדדים לא אומר שבמהלך הפגישות שלא התקיימו, הועבר חומר.

שאלתא ■ האם חל החסיון במקרה זה?

החלטה ■ יש חשיבות בהגנה על חופש ההתקשרות של לקוחות עם עורכי דין באופן שלא תפגע הנכונות של אדם לבחור בייצוג משפטי במקום שהוא נזקק לו, ולהיחשף בפני עורך דין ללא חשש. יחסים של אדם עם עורך דין לקראת יחסי עורך דין - לקוח, חסויים כמו יחסי עורך דין - לקוח, ולכן המידע שנמסר, חלה עליו סודיות ונאמנות ללקוח ולפיכך אסור לעוה"ד להעיד. [החלטה מספר את 170/40]

חסיון: מסמכים שנערכו והוגשו במסגרת משא ומתן לפשרה

עובדות ■ על הטיטוטות הראשונות של הסכם הפשרה שגיבשו שני צדדים למשפט נכתב כי אין להציג בבית משפט. טיטוטות אלו גובשו בסופו של דבר להסכם סופי שנחתם על-ידי שני הצדדים. עורך הדין הנילון צרף את ההסכם הסופי לבקשת רשות ערעור שהגיש על החלטת בית המשפט.

שאלתא ■ האם במעשהו זה הפר עורך הדין הנילון את סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין בכך שלא שמר על חסיון מסמך שנערך במסגרת משא ומתן לפשרה?

החלטה ■ לגנוז את התלונה, אין הפרה של סעיף 90. [החלטה מספר את 79/03]

הערת העורכת ■ חשוב להביא את ההנמקה שליוותה את ההחלטה לגנוז את התלונה: "חסיון מסמכים שנערכו ונמסרו בין צדדים במסגרת מו"מ לפשרה, ומו"מ זה נכשל, לא הוסדר בחוק אלא נקלט בפסיקת בתי המשפט בארץ בהשראת המשפט המקובל. ראו לעניין זה: ע"א 440/75 זנדבק נ' דנציגר, פ"ד (2) 274; ע"א 172/89 סלע נ' סולל בונה, פ"ד מז(1) 333.

סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כנורמה משמעתית את האיסור לגלות בבית המשפט, מסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר עניני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח.

במספר לא מבוטל של מקרים, פסקו בתי הדין המשמעתיים וועדות האתיקה חיוו דעתן כי חשיפה בבימ"ש של טיטוטות הסכם פשרה שטרם נחתם מהווה התנהגות שאינה הולמת (ראו: בד"מ (ת"א) 44/89 שפורסם בעט ואתיקה 8 (ינואר 1990); החלטה שפורסמה בעט ואתיקה 12 (דצמבר 1990)).

במקרה בו טען אחד הצדדים כי הצעה שניתנה במסגרת מו"מ לפשרה השתכללה להסכם מחייב, חיוותה ועדת האתיקה דעתה כי אין מניעה אתית לטעון לכריתת הסכם ולהציג את כל העובדות התומכות בכך, לרבות פרטי המו"מ לפשרה. משהבשיל, על פי הנטען המו"מ לכלל הסכם - אין מניעה להביא ראיות בנוגע אליו. (ראו: עט ואתיקה 44 (אפריל 1997)).

במקרה דנן, אין מחלוקת בין הצדדים, כי טיוטת ההתחייבות שהועברה מלכתחילה, השתכללה לבסוף להסכם מחייב עם חתימתו של המלין על גבי המסמך. בנוסף אין ספק כי המלים "טיוטה" ו-"מכתב זה אינו מיועד להצגתו בביהמ"ש" הושטו מן הנוסח הסופי.

נראה כי במקרה דנן עצם השמטת המלים "מכתב זה אינו מיועד להצגתו בביהמ"ש" צריכה להתפרש כהסכמה של המלין להצגתו בבית המשפט. לפיכך, אין בסיס מספיק להגשת תלונה על בסיס טענתו של המלין להסכמה בין הצדדים, שלא להציג את הסכם הפשרה בבית המשפט, זאת מבלי להכריע בשאלה האם יש תוקף להסכמה מעין זו, לו ניתנה, מבחינת כללי האתיקה המקצועית.

הנחיות והחלטות ועדת יעוץ לענייני פרסומת

דברי הקדמה ■ מכוח כלל 3(ח) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 [להלן: כללי הפרסומת] הוקמה בלשכה ועדת ייעוץ לענייני פרסומת שבראשה יושב ראש ועדת האתיקה הארצית.

כל עורך דין רשאי לפנות, בטרם פרסם, אל הועדה, כדי לקבל אישור מראש בדבר עמידת הפרסומת שהוא מבקש לפרסם, בתנאי כללי הפרסומת.

להלן יובאו תמצית ההחלטות שניתנו בעקבות פניות של חברים אל ועדת הייעוץ לענייני פרסומת. ההחלטות חולקו לפי צורות הפרסומת ותכני הפרסומת, שהיא האבחנה הנקוטה בכללי הפרסומת.

צורות פרסומת:

- לפי כללי הפרסומת אין אפשרות לפרסם ברדיו ובטלוויזיה.
- אסור לתת חסות בכל תחום או פרסום כלשהוא בטלוויזיה.
- מותר להוציא עלון מידע משפטי המחולק ללקוחות המשרד ולאנשי מקצוע עמם עומד המשרד בקשרי עבודה (עורכי דין אחרים, רואי חשבון וכו'). עלון זה לא יכלול פרסומת האסורה לפי הכללים. לדוגמא, אין לציין בעלון שפגישת ייעוץ ראשונה היא חינם או שהמשרד מומחה בתחום מסוים, אלא תחומי עיסוק.
- ניתן להציב את שלט המשרד רק בפתח המשרד או פתח הבניין בו נמצא המשרד.
- עורך דין אינו רשאי לפרסם מודעת פרסומת ביומן רואי החשבון, המהנדסים וכיו"ב.

תכנים של פרסומת:

- אסור לכלול במודעה תעריפים או הנחה או את הביטוי "ייעוץ ראשוני חינם"
- לפי כלל 5 לכללי הפרסומת, מידע בכתב הנמסר ללקוחות, על פי פנייתם, ולאחרים הפונים אל עורך הדין לא יכלול דברי שבח עצמי. דוגמאות לדברי שבח עצמי אסור: ציון אחוזי הצלחה של המשרד בטיפול בתיקים; אמירה לפיה המשרד עוסק בתחומים קשים אך מצליח בהם; המלצות וחוות דעת של לקוחות.
- אין הגבלה על מספר תחומי העיסוק אותם ניתן לציין.
- לא ניתן לצרף במודעת הפרסומת של עורך הדין פרסומת של תאגיד אחר השייך לעורך דין.
- ניתן לציין תואר אקדמי, אך אם אינו תואר במשפטים חובה לציין באיזה תחום ניתן התואר.

הערת העורכת ■ בעניין זה ראו, החלטה מספר את 78/01 שפורסמה באתיקה מקצועית 4 (נובמבר 2002) לפיה הכוונה רק לתואר אקדמי הניתן על פי דין ו/או על פי הדרישות האקדמיות המחייבות. וכי

עורך דין בעל תואר "דר", רשאי לציין דבר היותו "דר" על נייר המכתבים שלו, אך יחד עם זאת, ייתן על נייר המכתבים גילוי נאות, באופן שלקורא יובהר, במידה שהדוקטורט אינו משפטים, באיזה תחום ניתן התואר האמור.

- בכל אחת מצורות הפרסומת המותרות בכלל 3(א) אסור לפרסם שמות של לקוחות.
- אתר האינטרנט של משרד עורכי הדין לא יכלול קישורים לאתרי אינטרנט של לקוחות.
- אתר האינטרנט של משרד עורכי הדין לא יכלול תמונות של מי שאינם עורכי דין. ראו כלל 3(ה) לכללי הפרסומת.
- אין לפרסם כתבת תדמית יזומה על המשרד במדריך מקצועי מסווג.

הערת העורכת ■ פרסום כתבת תדמית יזומה אסור לא רק במדריך מקצועי מסווג אלא בכל צורות הפרסומת שהותרו בכלל 3(א).
 - אין להוסיף איור כלשהוא או להשתמש בסמל הלשכה לרבות לא בנייר המכתבים.
 - על נייר המכתבים, כרטיס הביקור ומודעה בעיתונות לא ניתן לציין את עובדת היותו של עורך הדין שופט בדימוס.

הנחיות והחלטות ועדת שכר טרחה

אמיר סטמרי עו"ד | יו"ר הוועדה

דברי הקדמה ■ ועדת שכר הטרחה היא ועדה וולונטרית שהקים הועד המרכזי המחזיקה בשלושה תפקידים. הראשון, בפנייה של לקוח לוועדה לפי סעיף 84(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, קובעת הוועדה את השכר המתאים כאשר הקביעה מכוח סעיף זה מחייבת את עורך הדין. השני, הוועדה דנה וממליצה על עדכון או שינוי התעריף המינימאלי המומלץ. שלוש, הוועדה דנה ועונה לפניות המגיעות מלקוחות ועורכי דין מכל הארץ בענייני שכר טרחה. הפניות נעשות בצורה של שאלות ו/או תלונות קונקרטיות כאשר להחלטות הוועדה אין תוקף מחייב. החלטות הוועדה מתוקף תפקידה השלישי יובאו להלן.

להלן יובאו תמצית ההחלטות שניתנו מתוקף תפקידה השלישי של הוועדה:

- קיים ספק אם סעיף 84(א) לחוק לשכת עורכי הדין האוסר על קבלת שכר טרחה מותנה בתוצאות במשפט פלילי חל על ייצוג של המתלונן המבקש פיצוי כספי במסגרת העונש שיוטל על הנאשם. מסיבה זו המליצה הוועדה לא לקבוע שכר טרחה כאחוז מסכום הפיצוי שהנאשם יחויב לשלם למתלונן.
- כללי לשכת עורכי הדין (תעריף מקסימלי בפעולות לרישום דירות מגורים), תשל"ז - 1977, בתוקף אך מחמת אי עדכון הסכומים, אין הם רלוונטיים עוד. כך שאין כיום כללים לגבי שכר טרחה מקסימלי בגין רישום דירת מגורים.
- הוועדה אינה רואה לנכון שעורך הדין יחייב את לקוחו בדמי לימוד נושא להבדיל מחיוב בגין לימוד התיק.
- שכר הטרחה הנרשם במכתבי התרעה לדרישת חוב מטעם עורך הדין בא כוח הזוכה, אינו מחייב את הנמען, אלא אם הוסכם בין הצדדים אחרת בהסכם נפרד (כגון: בנקים, חברות סלולר, חברות ביטוח ועוד).
- שכר הטרחה היחיד המחייב הוא שכר טרחה שנפסק על-ידי רשות מוסמכת (הוצאה לפועל, בית משפט ועוד).
- מומלץ לעורך דין לפרט ללקוחותיו אלו שירותים ניתנים על-ידו כנגד התשלום הקבוע בצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (קביעת מחיר מירבי בהעדר רישום זכויות בפנקסי המקרקעין), התש"ס - 1999, ואילו שירותים אינם נכללים בצו ומה עלותם.
- בהעדר קביעה מפורשת אחרת בהסכם שכר הטרחה, מחושב שכר הטרחה מהסכום הפסוק ברוטו לפני ניכוי מס הכנסה.